

Samen beslissen met kwetsbare ouderen

Een continue dialoog

Marjolein van de Pol

Radboudumc

Disclosure dia MHJ van de Pol

Mogelijke belangenverstrengeling	Geen/zie hieronder
Relevante connecties met commerciële bedrijven	Geen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Vergoeding of andere financiële compensatie • Aandeelhouder • Anders, namelijk	• geen • geen • nvt • nvt

Geen belangenverstrengeling

Keuze

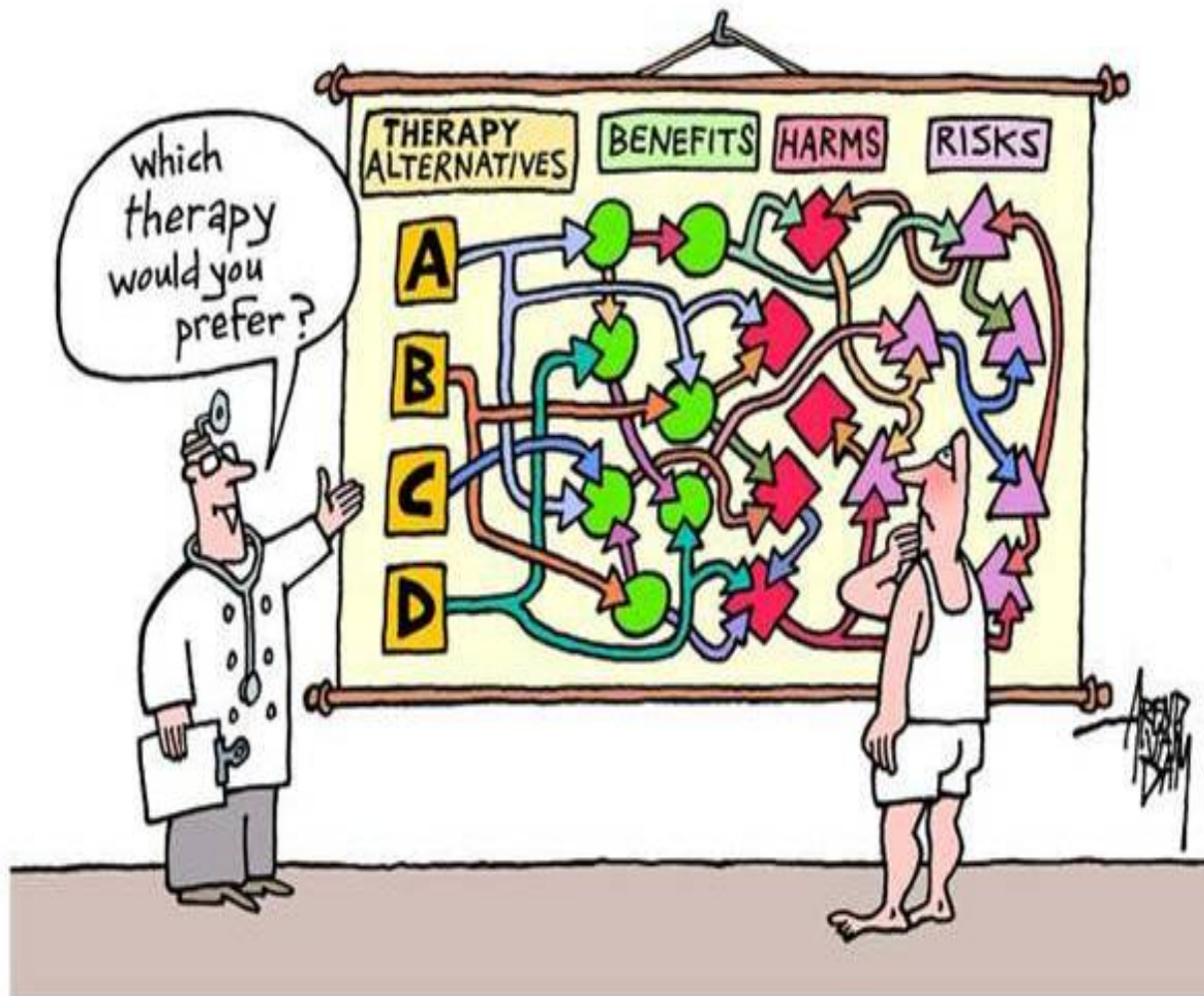

Opties

Besluit

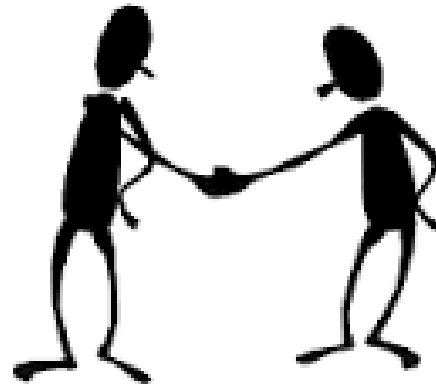

Wonen
suikerziekte
puffers
spijt
pijn
jeuk
Parkinson
benauwd
rollator
bril
doedeem
COPD
eenzaam
kunstgebit
verward
incontinentie
kinderen
angst
pillen
verdriet
hartfalen
geloof
slecht
thorend
koffie
weduwnaar
insuline
kaarten
Welzijn
gelopen
kleinkinderen

Wie doen er mee aan deze workshop?

- Wie ben je?
- Vanuit welke achtergrond zit je hier?
- Wat verwacht je van deze workshop?
- Doe je al iets aan SDM?

SDM Wat is het?

Charles et al. Soc Sci Med 1999

	Paternalisme	Gedeelde besluitvorming	Geïnförmeerde patiënt
Informatie-transfer			
Wikken en wegen	hulpverlener	Hulpverlener en patiënt	patiënt
Besluit vorming	hulpverlener	Hulpverlener en patiënt	patiënt

Multimorbiditeit

Gebrek aan
evidence

WILSBEKWAAAMHEID

DE DOKTER

Levensvisie en
levensverwachting

COGNITIE

DE
MANTELZORGERS

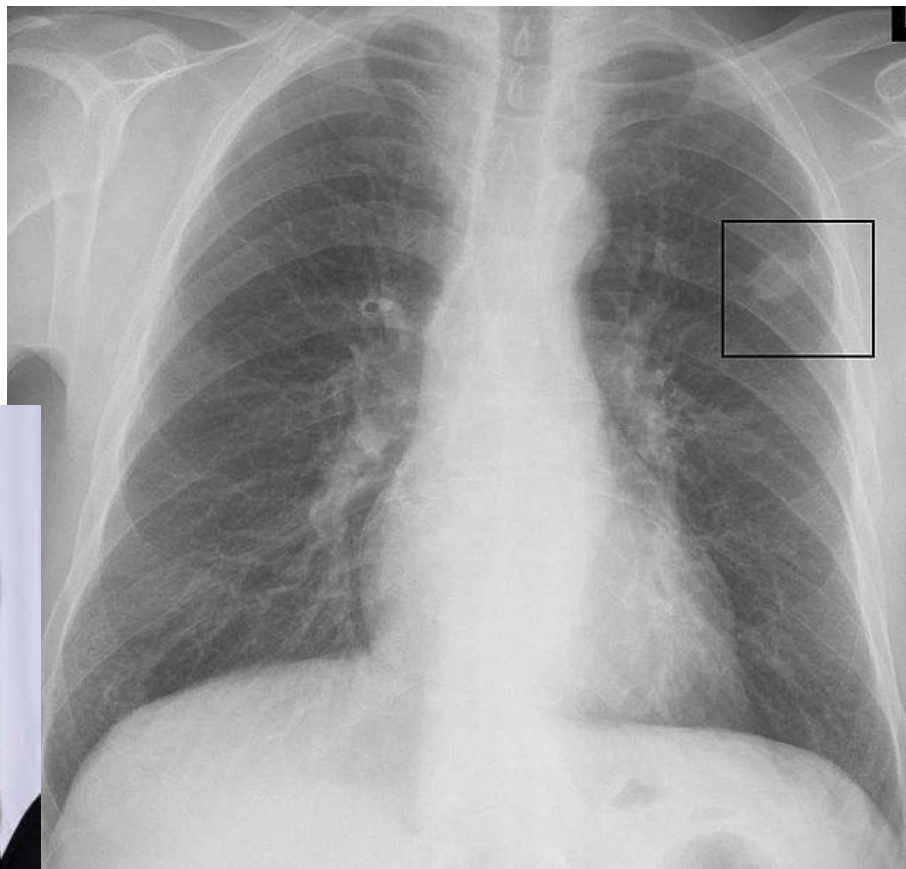

Waar loopt SDM vaak op spaak in de complexe ouderenzorg?

- “Cognitie”
besluitvormingscapaciteit
- Niet willen beslissen
- Mantelzorg
hoeveelheid informatie verschil
- **Rol van levensvisie**
behandeldoelen inventariseren
- Evidence
veel richtlijnen niet voor ouderen gemaakt
- Multi morbiditeit compliceert SDM
Etc.....

Geen onderwerp van gesprek

En hier?

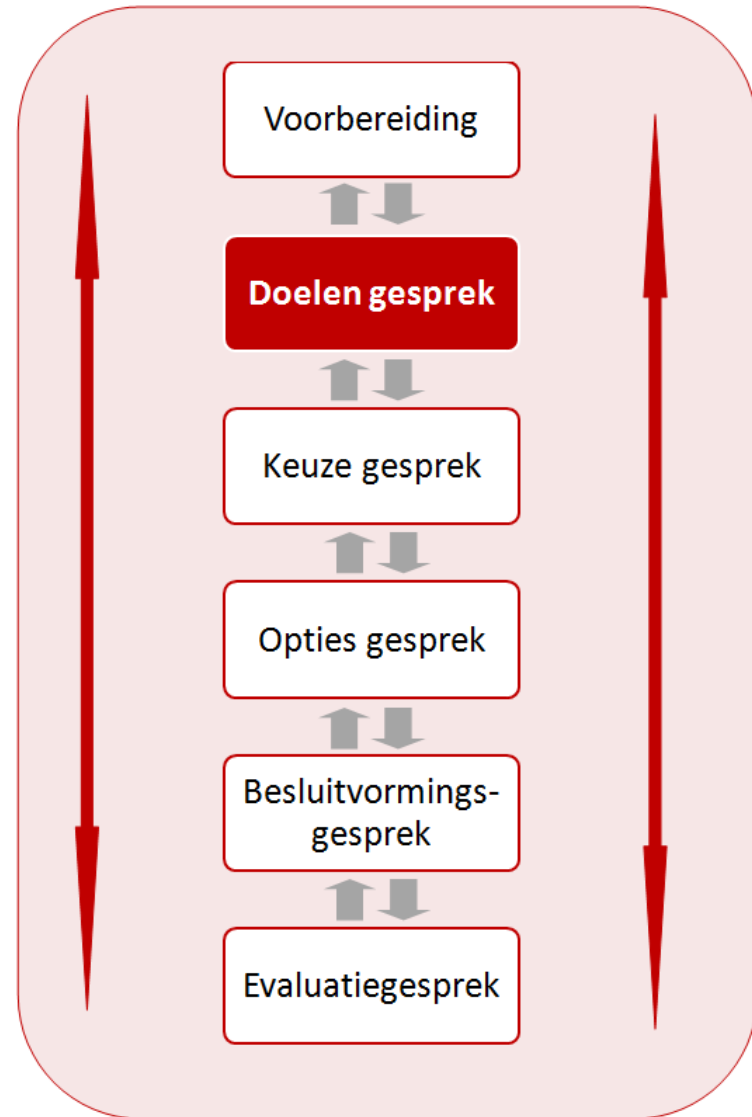
“Ik wil liever niet”

“Haal alles uit de kast”

Gezamenlijke besluitvorming

- Gezamenlijke besluitvorming met kwetsbare ouderen kan
- Continue dialoog
- Identificeren van levensdoelen en waarden belangrijkste stap
- Scholing van zorgprofessionals en patiënten nodig

In gesprek, een oefening

- Meningen
- Feiten
- Gevoelens
- Ga in tweetallen met elkaar in gesprek en kom iets over elkaar te weten

Doelen gesprek

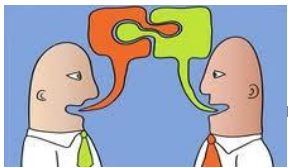
- Leg aan de patiënt uit dat voordat er (medische) keuzes gemaakt kunnen worden eerst een aantal belangrijke algemene zaken moeten worden besproken
 - Bepaal besluitvormingspartner
 - Identificeer belangrijke waarden en levensdoelen van de patiënt
- Dit is de kern; deze fase kost de meeste tijd → Oefening baart kunst!

Wie beslist?

- Hoe bepaal je dat eigenlijk?

Besluitvormingspartner

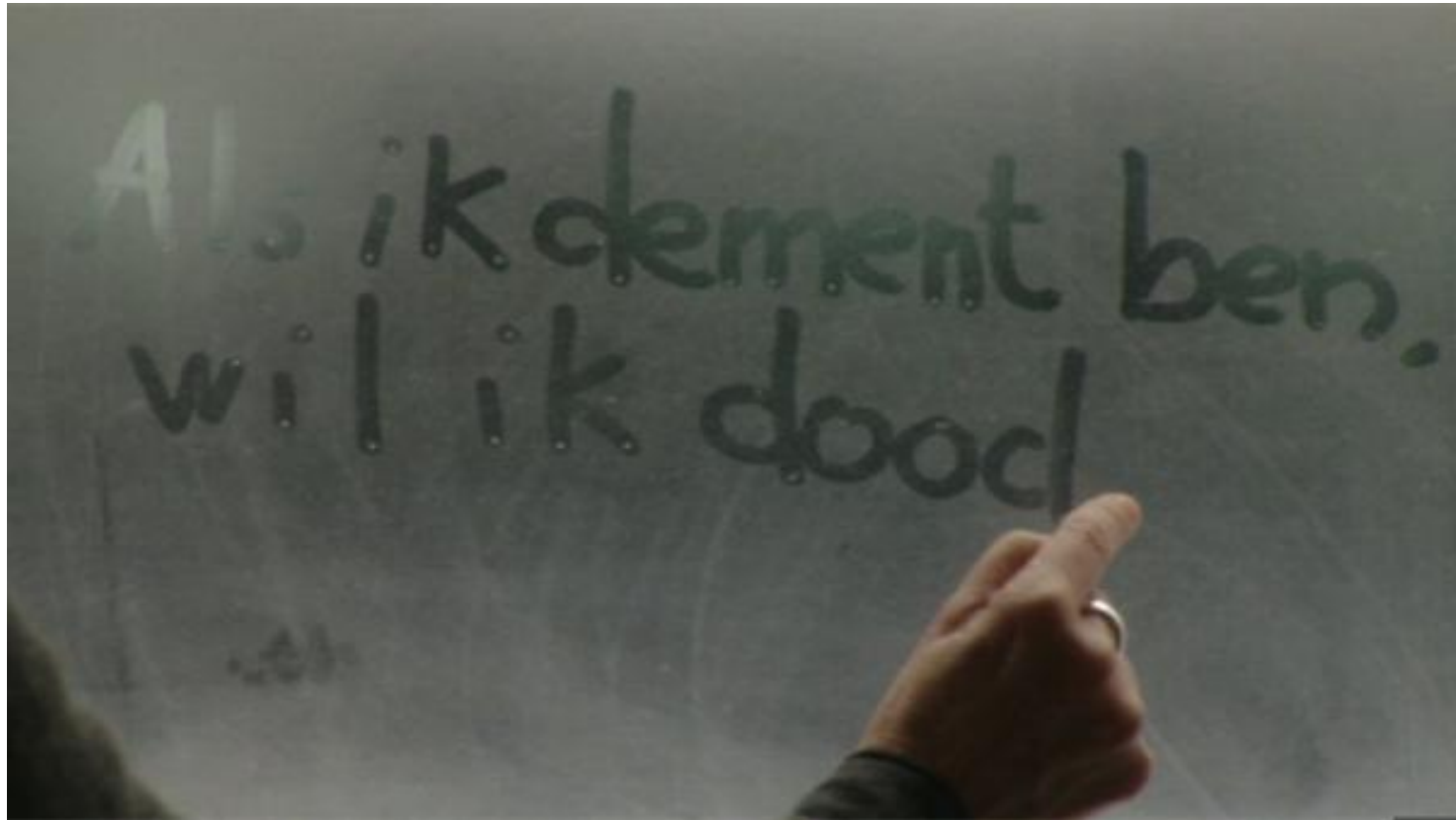
- Is deze patiënt in staat om een beslissing te nemen? En wil hij het?
 - De patiënt moet:
 - de informatie begrijpen,
 - moet zijn situatie kunnen inschatten,
 - de beslissingen kunnen beredeneren,
 - zijn keuze kunnen communiceren
- Incapaciteit wordt vaak juist ingeschat, capaciteit overschat
 - Besluitvormingscapaciteit is beslissingsspecifiek
 - ACE: Aid to Capacity Evaluation: hulpmiddel bij twijfel

In geval van wilsonbekwaamheid gelden wettelijke regels

- curator/mentor, schriftelijk aangewezen, levensgezel, ouder/kind, broer/zus

Cognitie

Kiezen versus zorgen

	Logica van het kiezen	Logica van het zorgen
Patiënten	• zijn klanten • weten wat ze willen • hebben regie in handen	• zijn actief betrokken in zorgproces • behoeften staan centraal • moeten op hun lijf letten en omgaan met zijn onvoorspelbaarheid
Zorg-verleners	• presenteren neutrale feiten • moeten deskundig, precies en vaardig zijn	• proberen continu dingen uit, m.b.t. hun lijf, technologie, kennis en mensen • verschillende activiteiten van betrokkenen moeten goed worden afgestemd op elkaar
Hun onderlinge relatie	• transactie tussen afzonderlijke individuen • besluitvorming is het afwegen van relevante argumenten • biedt individuele autonomie en verantwoordelijkheid	• interactie tussen onderling afhankelijke individuen • besluitvorming is een opgave, geworteld in de dagelijkse realiteit • gezamenlijk handelen om leven met een ziekte draaglijk te maken

Identificeer levensdoelen en waarden

- **Waarden:**

- Wat zijn belangrijke waarden in uw leven?
- Wat houdt u bezig?
- Speelt het geloof /spiritualiteit een rol in uw leven?
- Welke tradities of rituelen zijn voor u belangrijk?

- **Levensdoelen:**

- Onaffe zaken uit het leven?
- Vraag de patiënt om zijn levensverhaal in 3 zinnen
 - Aan de hand hiervan vragen of er doelen/wensen zijn?
- Als u wist dat u nog te leven had, wat zou dan nog wensen?
- Nu u aan het einde van uw leven bent gekomen wat wilt u nog?
 - Levensverlenging, functionele zelfstandigheid, comfort, etc.
 - De kleinkinderen nog een keer zien, nog een keer....

De rol van levensvisie

**ZOU HET LEVEN OOK
EEN EIGEN KIJK
OP MIJ HEBBEN**

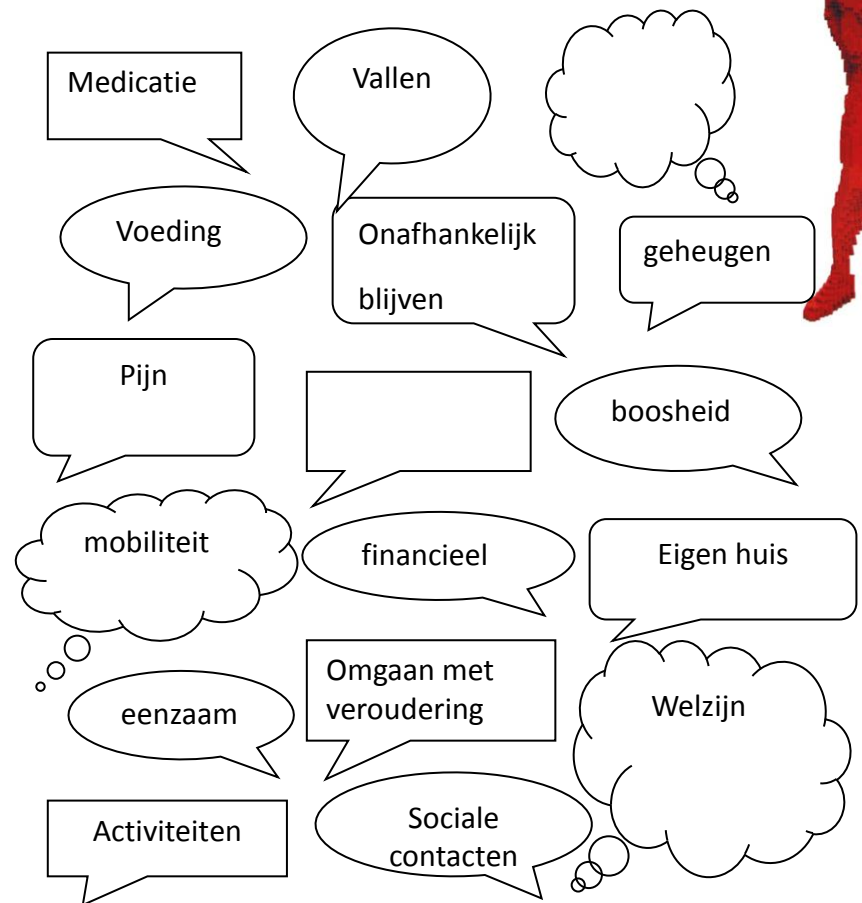
Loesje

6801 BA Arnhem Postbus 1045
www.loesje.nl

Hulpmiddel om doelen te identificeren

- Als er een ding zou zijn wat we voor u kunnen doen om uw situatie te verbeteren, wat zou dat dan zijn?
- Vervolgens “bubble-diagram” laten zien

Communicatie bevat 4 lagen

1. Rationeel

gebeurtenis, feiten, verslag,
verhaal

1. Wat gebeurde er?

2. Emotioneel

gevoelens, beleving, ervaring

2. Wat voelde u?

3. Gedrag

3. Wat deed u?

4

Bestaansniveau

4. Wat betekent dat voor u?
(raakt aan waarden en
levensdoelen)

Zelf aan de slag met doelen

- 90-jare vrouw met milde cognitieve stoornissen. Woont zelfstandig. Ze heeft een betrokken dochter, die dagelijks langskomt.
- Je komt bij mevrouw en ze is erg benauwd. Hoe kom je er achter wat mevrouw wil?

Enkele voorbeeldzinnen

- “Weerhoudt uw benauwdheid u er op dit moment van om de dingen te doen die u graag doet?”
 - Wat zou u nu het liefste willen?
 - Wat hebt u ervoor over om niet meer benauwd te zijn?
- “Kunt u me iets vertellen over welke zaken voor u belangrijk zijn, zodat ik de zorg beter op u kan aanpassen..” (eventueel voorbeelden: lichaamsfuncties, levensverlenging, behoud cognitie, zo min mogelijk klachten, onafhankelijkheid, etc...)

En hier?

- Bij een 78-jarige man is recent de diagnose Alzheimer-dementie gesteld.
- De man is gehuwd en woont zelfstandig met zijn echtgenote
- Ze wonen in een groot huis met tuin, die hij altijd zelf onderhield
- Je besluit het gesprek aan te gaan over hoe ze samen de toekomst zien.
- Hoe pak je dat aan?

Enkele voorbeeldzinnen

- U had zich de toekomst samen wellicht anders voorgesteld. Hebt u het er samen al over gehad wat voor u belangrijk is?
 - “Wat deed u graag voordat u ziek werd?”
 - “Hoe ziet een ideale dag er voor u uit?”
 - “Hoe belangrijk is de tuin voor u?”
 - “Is het geloof belangrijk voor u?”
 -
- “Vindt u het prettig als iemand u ondersteunt bij het nemen van beslissingen? Zo ja, wie zou u willen betrekken?”

Wat te doen met wat u weet?

- Als u belangrijke zaken bespreekt met een patient en/of mantelzorger denk er dan over na voor wie deze informatie belangrijk is
 - Informeer huisarts
 - Vraag patiënt om zaken op te schrijven
- Kom er nog eens op terug, zet mensen aan het denken

Conclusies

- Gezamenlijke besluitvorming is een complexe vaardigheid, die indien goed uitgevoerd de zorg voor kwetsbare ouderen positief kan beïnvloeden
- Training van zorgprofessionals en begeleiding van patiënten hierbij is nodig
- Opbouwen van een arsenaal aan voorbeeldzinnen kan helpen gesprekken vorm te geven

Toekomstbestendige zorgprofessionals:
Aandacht voor gezamenlijke
besluitvorming!

Radboudumc